

Sygn. akt IVPa 73/14

Sygn. akt IVPz 29/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Danuta Jarosz-Czarcieńska

Sędziowie SSR del. Andrzej Kurzych (spr.)

SSO Wiesława Spychała

Protokolant st.sekr.sądowy Renata Zielińska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2014 r. w Toruniu

sprawy z powództwa **J. B.**

przeciwko **M. R.**

o ryczałty za noclegi

na skutek apelacji powoda J. B. i zażalenia pozwanego M. R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu - Wydziału Pracy

z dnia 25 kwietnia 2014 r. sygn. akt IV P 357/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanego M. R. na rzecz powoda J. B. tytułem ryczałtów za noclegi :

- a) kwotę 1.434,13 zł (jeden tysiąc czterysta trzydzieści cztery złote 13/100) z ustawowymi odsetkami od 17 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty,
- b) kwotę 1.515,46 zł (jeden tysiąc pięćset piętnaście złotych 46/100) z ustawowymi odsetkami od 11 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty,
- c) kwotę 2.244,09 zł (dwa tysiące dwieście czterdzieści cztery złote 09/100) z ustawowymi odsetkami od 11 lutego 2011 roku do dnia zapłaty,
- d) kwotę 474,90 zł z (czterysta siedemdziesiąt cztery złote 90/100) z ustawowymi odsetkami od 23 lutego 2011 roku do dnia zapłaty,
- e) kwotę 2.177,06 zł (dwa tysiące sto siedemdziesiąt siedem złotych 06/100) z ustawowymi odsetkami od 11 marca 2011 roku do dnia zapłaty,

- f) kwotę 2.266,21 zł (dwa tysiące dwieście sześćdziesiąt sześć złotych 21/100) z ustawowymi odsetkami od 11 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty,
- g) kwotę 353,90 zł (trzysta pięćdziesiąt trzy złote 90/100) z ustawowymi odsetkami od 2 maja 2011 roku do dnia zapłaty,
- h) kwotę 1.998,84 zł (jeden tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt osiem złotych 84/100) z ustawowymi odsetkami od 11 maja 2011 roku do dnia zapłaty,
- i) kwotę 355,33 zł (trzysta pięćdziesiąt pięć złotych 33/100) z ustawowymi odsetkami od 24 maja 2011 roku do dnia zapłaty,
- j) kwotę 2.483,02 zł (dwa tysiące czterysta osiemdziesiąt trzy złote 02/100) z ustawowymi odsetkami od 11 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,
- k) kwotę 2.742,27 zł (dwa tysiące siedemset czterdzieści dwa złote 27/100) z ustawowymi odsetkami od 11 lipca 2011 roku do dnia zapłaty,
- l) kwotę 240,39 zł (dwieście czterdzieści złotych 39/100) z ustawowymi odsetkami od 25 lipca 2011 roku do dnia zapłaty,
- m) kwotę 2.621,12 zł (dwa tysiące sześćset dwadzieścia jeden złotych 12/100) z ustawowymi odsetkami od 11 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty,
- n) kwotę 2.458,92 zł (dwa tysiące czterysta pięćdziesiąt osiem złotych 92/100) z ustawowymi odsetkami od 11 września 2011 roku do dnia zapłaty,
- o) kwotę 391,16 zł (trzysta dziewięćdziesiąt jeden złotych 16/100) z ustawowymi odsetkami od 16 września 2011 roku do dnia zapłaty,
- p) kwotę 1.823,22 zł (jeden tysiąc osiemset dwadzieścia trzy złote 22/100) z ustawowymi odsetkami od 11 października 2011 roku do dnia zapłaty,
- q) kwotę 791,28 zł (siedemset dziewięćdziesiąt jeden złotych 28/100) z ustawowymi odsetkami od 21 października 2011 roku do dnia zapłaty,
- r) kwotę 1.577,05 zł (jeden tysiąc pięćset siedemdziesiąt siedem złotych 05/100) z ustawowymi odsetkami od 11 listopada 2011 roku do dnia zapłaty,
- s) kwotę 1.328,49 zł (jeden tysiąc trzysta dwadzieścia osiem złotych 49/100) z ustawowymi odsetkami od 18 listopada 2011 roku do dnia zapłaty,
- t) kwotę 949,10 zł (dziewięćset czterdzieści dziewięć złotych 10/100) z ustawowymi odsetkami od 11 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty,
- u) kwotę 1.764,94 zł (jeden tysiąc siedemset sześćdziesiąt cztery złote 94/100) z ustawowymi odsetkami od 12 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty,
- v) kwotę 133,20 zł (sto trzydzieści trzy złote 20/100) z ustawowymi odsetkami od 24 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty,
- w) kwotę 2.410,83 zł (dwa tysiące czterysta dziesięć złotych 83/100) z ustawowymi odsetkami od 11 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty,

x) kwotę 1.892,16 zł (jeden tysiąc osiemset dziewięćdziesiąt dwa złote 16/100) z ustawowymi odsetkami od 11 lutego 2012 roku do dnia zapłaty,

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Grudziądzu kwotę 772,68 zł (siedemset siedemdziesiąt dwa złote 68/100) tytułem wydatków poniesionych tymczasowo w toku procesu przez Skarb Państwa oraz kwotę 1.821,35 zł (jeden tysiąc osiemset dwadzieścia jeden złotych 35/100) tytułem opłaty, od uiszczenia której powód był zwolniony, zaś pozostałą częścią wydatków i opłaty obciąża Skarb Państwa,

4. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.435,32 zł (jeden tysiąc czterysta trzydzieści pięć złotych 32/100) tytułem kosztów procesu,

II. oddala apelację w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 747,66 zł (siedemset czterdzieści siedem złotych 66/100) tytułem kosztów postępowania za instancję odwoławczą,

IV. oddala zażalenie pozwanego.

/-/SSO Wiesława Spychała /-/SSO Danuta Jarosz-Czarcińska /-/SSR del. Andrzej Kurzych

IV Pa 73/14

IV Pz 29/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy Sąd Pracy w G. oddalił powództwo J. B. przeciwko M. R. o zapłatę ryczałtów za noclegi podczas podróży służbowej poza granicami kraju, opłatą od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, obciążył Skarb Państwa oraz nie obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był pracownikiem pozwanego w okresach od 17 listopada 2010 r. do 31 maja 2011 r., na podstawie umowy o pracę na czas określony, jako kierowca samochodu ciężarowego w transporcie międzynarodowym oraz od 1 czerwca 2011 r. do 26 stycznia 2012 r. także jako kierowca samochodu ciężarowego w transporcie międzynarodowym.

Powód pracował wyłącznie w transporcie międzynarodowym jeżdżąc na trasach Holandia - Hiszpania, Hiszpania - Holandia. Powód kierował samochodem Renault Magnum. W trasy wyjeżdżał zawsze z drugim kierowcą zmiennikiem. W 2010 r. był to J. G.. W pozostałym okresie z powodem jeździli również inni kierowcy. Kierowcy pozwanego mieli stałe bazy odpoczynku w Holandii i Hiszpanii gwarantujące miejsce do spożywania posiłków, toalety i odpoczynku. Powód i inni kierowcy pozwanego odbywali noclegi w kabinie pojazdów.

W ocenie Sądu I instancji stan faktyczny w przedmiotowej sprawie był w zasadzie bezsporny, a spór sprowadzał się do oceny prawnej zgłoszonego powództwa.

Wstępnie Sąd Rejonowy wskazał, że spór dotyczył stanu faktycznego po zmianie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.; dalej jako ustawa o czasie pracy kierowców), która to zmiana przesądziła, że obecnie istnieje autonomiczne rozumienie podróży służbowej kierowców transportu międzynarodowego. Dlatego przy ocenie stanu faktycznego niniejszej sprawy należało stosować ustawę o czasie pracy kierowców oraz posiłkowo rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające

rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 (WE) nr 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/95.

Nowelizacja ustawy o czasie pracy kierowców polegała na wprowadzeniu definicji podróży służbowej, która obecnie oznacza każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu na polecenie pracodawcy przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w punkcie 4 lit. a lub wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w punkcie 4 lit. a w celu wykonywania przewozu drogowego. Ponadto kierowcy w podróży służbowej przysługują należności i na pokrycie kosztów związanych z tym zadaniem służbowym ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 k.p.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców w każdej dobie kierowcy przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Dobowy odpoczynek z wyłączeniem odpoczynku kierowców, o których mowa w rozdziale 4a ustawy może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania. W myśl ust. 2 powołanego przepisu, w każdym tygodniu, kierowcy przysługuje prawo do co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Tygodniowy nieprzerwany odpoczynek obejmuje odpoczynek dobowy, o którym mowa w ust. 1 przypadający w dniu, w którym kierowca rozpoczął odpoczynek tygodniowy. Z przepisu tego wynika, iż dobowy odpoczynek może być wykorzystany w pojeździe. Nie ma natomiast w nim mowy o tym, by tygodniowy odpoczynek mógł być wykorzystany w pojeździe. Jedyny warunek, jaki musi spełniać pojazd to wyposażenie w miejsce do spania. Ustawodawca nie stawia żadnych dodatkowych wymagań w tym zakresie, zdając sobie sprawę z faktu, że jest to specyficzna praca i szczególnie zawód polegający na postojach, w miejscach wybranych przez pracownika, po odpowiedniej ilości godzin jazdy. Ustawa o czasie pracy kierowców precyzyjnie reguluje wypoczynek tych pracowników. Jednocześnie wprowadza do prawa polskiego przepisy dyrektywy 202/15 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 marca 2002 r. w sprawie organizacji czasu pracy osób wykonujących czynności w trasie w zakresie transportu drogowego.

Rozporządzenie WE nr 561/06 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego stanowi, że jeżeli kierowca dokona wyboru, dzienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany nie określił w regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę należności z tytułu podróży służbowej. Powód jeżdżąc samochodem ciężarowym w transporcie międzynarodowym odbywał noclegi w kabinie pojazdu. Co do oceny standardów kabiny sąd posiłkował się opinią biegłego z zakresu motoryzacji. Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy powodowi w związku z odbywanymi noclegami w kabinie przysługiwało prawo do ryczałtu za noclegi. Powód świadczył pracę polegającą na wykonywaniu stałych przyjazdów na trasie Holandia - Hiszpania i Hiszpania - Holandia. W rozpoznawanej sprawie pozwany wypłacał powodowi diety z tytułu odbywanych przez niego wyjazdów zagranicznych. Nie było to zagwarantowane umową o pracę, albowiem, jak wynika z umów o pracę, strony przewidziały wyłącznie wynagrodzenie ustalone w wysokości przewidzianej umową o pracę.

Za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym w granicach ustalonego na ten cel limitu, a w razie nie przedłożenia rachunku za nocleg przysługuje ryczałt w wysokości 25 % limitu. Sąd Rejonowy pominął szczegółowe rozważania, co do podstawy prawnej niniejszych przepisów prawnych i przeszedł do analizy pojęcia „bezpłatny nocleg”, który ma być zapewniony przez pracodawcę. W szczególności skoncentrował się na kwestii, czy zapewnienie kierowcy transportu międzynarodowego bezpłatnego noclegu może być uznane za równoznaczne z zapewnieniem miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego.

Odnosząc się do tej kwestii Sąd Rejonowy wskazał, że istnieją orzeczenia Sądu Najwyższego, w których Sąd ten wyraził pogląd, iż umożliwienie kierowcy spania w kabinie samochodu nie stanowi zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu (zwłaszcza wyrok z 19 marca 2008 r., I PK 230/07). Jednocześnie Sąd Najwyższy w wyroku z 12 września 2012 r., II PK 44/12 wskazywał, że „cywilizowany standard noclegu odpoczynku pracownika w kabinie samochodu bywa spełniony wówczas, gdy zapewnia regenerację sił fizycznych i psychicznych adekwatnych do wykonywania pracy kierowcy”, wobec czego Sąd powinien ustalić i ocenić konkretne warunki odbywania noclegów pracownika w kabinie

samochodu i wskazać jego niedostatki, które sprzeciwiałyby się uznaniu go za bezpłatny nocleg zapewniany przez pracodawcę (podobnie wyrok z 1 kwietnia 2011 r., II PK 234/11).

Sąd Rejonowy podniósł, że powód należał do doświadczonych kierowców jeżdżących w transporcie międzynarodowym i przy zawieraniu umowy o pracę nie zadbał o dokładne sprecyzowanie kwestii dotyczącej dodatkowych składników wynagrodzenia, wręcz przeciwnie powód zgodził się na wypłatę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w danym czasie, mimo iż wiedział, że jego praca będzie polegała wyłącznie na pracy w transporcie międzynarodowym. Można przyjąć, że strony w sposób dorozumiany ustaliły, że nocleg w kabinie przez powoda jest akceptowanym sposobem odpoczynku, o którym mowa w przytoczonych przepisach (odpowiednie miejsce do spania). Należy podkreślić, że powód zawierał z pozwanym dwie umowy, z których pierwsza trwała ponad pół roku, a następnie powód zdecydował się na zawarcie kolejnej umowy na okres 1,5 roku. Istotne były też zeznania powoda w części, w której stwierdzał, że zgłaszał zastrzeżenia co do noclegu, ale nie pamiętał, kiedy i czego dotyczyły. Z kolei pozwany potwierdzał, że zapewniał kierowcom bardzo dobre warunki do odpoczynku, w tzw. bazach (...) bądź na terenie Hiszpanii. Dobre warunki na bazach potwierdzali świadkowie. Należy zauważyć, że powód wyjeżdżał w trasy ze zmiennikiem, gdzie podróż trwała 21 godzin. Pierwszy odpoczynek powód odbywał po 4,5 godzinie jazdy. W tym czasie samochodem kierował zmiennik, który także po 4,5 godzinie pauzował i wtedy samochodem kierował powód. Po 21 godzinach samochód był wyłączony i powód wraz ze zmiennikiem docierał do miejsca rozładunku. Wówczas była pauza 9 godzinna i powód wracał do Holandii. Dodatkowo pozwany zapewniał samochód osobowy do dyspozycji, który pozwalał powodowi zrobienie zakupów w miejscu odpoczynku. Potem powód miał przerwy tygodniowe na terenie Holandii. Ocena trasy, którą wykonywał powód nie pozwalała na stwierdzenie, że powód odbywał długie, męczące podróże. Sąd odwołał się do opinii biegłego, który dokładnie scharakteryzował powierzony powodowi samochód i stwierdził, że kabina samochodu spełniała normy obowiązujące do spania - odpoczynku dla załogi dwuosobowej. Biegły wyraźnie stwierdził, że wyposażenie kabiny umożliwiało spanie, odpoczynek w kabinie samochodu. W ustnych wyjaśnieniach biegły opiniował, że samochód jest wyposażony i spełnia warunki EURO 5 co oznacza, że może pracować w każdych warunkach. Ocena pisemnej opinii i ustnych zeznań biegłego pozwalała na stwierdzenie, że samochód, którym kierował powód spełniał standardy pozwalające na spanie w kabinie. Należy stwierdzić, że powołane wyżej przepisy dotyczące wyposażenia pojazdu w miejsce do spania nie formułują żadnych wymagań w tym zakresie i jak wskazywał Sąd Najwyższy w wyroku z 4 czerwca 2013 r., II PK 296/12 ustawodawca zdawał sobie sprawę z faktu, że jest to specyficzna praca i szczególnie zawód polegający na stałym przemieszczaniu się i postojach w miejscu wybranym przez pracownika po odpowiedniej ilości godzin jazdy. To, na jakim parkingu zatrzyma pojazd kierowca i z jakich wygód będzie korzystał, zależy od niego, a pracodawca nie ma możliwości rzeczywistego wpływania na te decyzje. Ponadto SN wskazywał, że ustawodawca europejski nie postrzega spania kierowcy w kabinie, jeśli dokonał takiego wyboru, a kabina jest wyposażona do spania, jako sytuacji zagrażającej życiu i zdrowiu jego i innych uczestników ruchu. Istotne jest ustalenie, czy kierowcy godzili się na taką formę i warunki odpoczynku. Aprobata takich warunków wyłącza możliwość dochodzenia jakiegokolwiek rekompensaty za brak hotelu, chyba, że co innego wynika z umowy lub aktów wewnętrznych. Ponadto Sąd Najwyższy wskazywał, że prawa do ryczałtu nie przysługują, gdy pracownik godzi się na spanie w samochodzie i z góry wyklucza korzystanie z hotelu. Nie bez znaczenia jest, że w przypadkach awarii samochodów pracownicy pozwanego korzystali z hoteli i pozwany pokrywał koszty, co oznaczałoby, że gdyby powód nocował w hotelu w innych przypadkach, a pozwany odmówił zapłaty, nie budziłoby wątpliwości, że powód nie godził się na spanie w pojeździe. Przedłożone przez pozwanego faktury zakupu samochodów wskazywały, że pozwany przy zakupie pojazdów ponosił bardzo wysokie koszty (zakup pojazdu w 2010 r. - 144.000,00 zł i 231.798,04 zł, w 2011 r. - 395.083,22 zł, w 2012 r. - 399.368,02 zł), co sugerowało dobry standard samochodów. Ponadto w ocenie Sądu Rejonowego mogły budzić wątpliwości faktyczne ustalenia, co do zasad wynagradzania powoda w związku z treścią umowy (umowa dotyczy tylko minimalnego wynagrodzenia). Sąd uznał, że faktyczne warunki pracy powoda nie pozwalały na uznanie za zasadne żądań powoda nawet przy stanowisku Sądu Najwyższego w niektórych stanach faktycznych, gdzie Sąd Najwyższy uznał, że spanie w kabinie samochodu nie jest zapewnieniem bezpłatnego noclegu. Tak jak Sąd ustalił, powód wyjeżdżał w trasy maksymalnie do 21 godzin w jedną stronę, miał przerwy, zgodnie z ustawą o czasie pracy kierowców, wyjeżdżał w trasy ze zmiennikiem, a następnie korzystał z tygodniowej przerwy na terenie Holandii w bazie, która miała bardzo dobre warunki służące do odpoczynku (możliwości wyżywienia, sanitariaty).

Pozwany zapewniał również samochód osobowy do dyspozycji powoda w czasie dla niego wolnym od pracy (w czasie odpoczynku).

Z powyższych względów Sąd Rejonowy nie dopatrył się podstaw do uznania żądań pozwu i orzekł o oddaleniu powództwa powoda.

Biorąc pod uwagę precedensowy charakter sprawy Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

W apelacji skierowanej do punktu 1 wyroku (orzeczenie o oddaleniu powództwa) powód zarzucił mu:

1. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 75⁵ § 3-5 k.p. w związku z § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. nr 236, poz. 1991 ze zm.; dalej jako rozporządzenie z 2002 r.) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji zastosowanie, w wyniku błędnego przyjęcia, że pozwany zapewnił powodowi bezpłatny nocleg w rozumieniu wskazanego przepisu,

2. naruszenie prawa materialnego w postaci przepisów o czasie pracy kierowców (w szczególności art. 14 ust. 1) oraz rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 (WE) nr 2135/98 (w szczególności art. 8 ust. 8 tego rozporządzenia) poprzez ich zastosowanie w sytuacji, w której przepisy te nie znajdują zastosowania do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, a dotyczą jedynie czasu pracy kierowców, niektórych przepisów socjalnych oraz pośrednio zmierzają do poprawy bezpieczeństwa drogowego, a z art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców wynika jednoznacznie, że kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalone na zasadach określonych w przepisach art. 75⁵ § 3-5 k.p.,

3. naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, w sposób sprzeczny z zasadami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego, a także w oderwaniu od zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań powoda oraz świadka J. G., że powód z góry wyraził zgodę na nocleg w kabinie samochodu oraz z góry zrezygnował z noclegu w hotelu.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej całości i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie kosztów procesu za II instancję.

Pozwany ponadto wniósł zażalenie na postanowienie zamieszczone w punkcie 3 wyroku w przedmiocie nieobciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego, zarzucając mu naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu, mimo braku podstaw do zastosowania tego przepisu w przedmiotowej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w sposób skutkujący zmianą zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powoda 293 ryczałtów za noclegi podczas podróży służbowej poza granicami kraju. Zasadny okazał się, przede wszystkim, podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego.

Racji nie można było też odmówić zarzutowi naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W kilku kwestiach ustalenia Sądu Rejonowego budziły bowiem sprzeciw. Tytułem przykładu, jako wątpliwe jawiło się stwierdzenie, iż strony w sposób dorozumiany ustaliły, że nocleg w kabinie jest akceptowanym sposobem odpoczynku, skoro w tym zakresie nie było żadnych uzgodnień, gdyż było oczywiste, iż pozwany nie zapewnia innego noclegu niż w nocleg kabinie samochodu

(przesłuchanie powoda – k. 81v. i 166v. akt, przesłuchanie pozwanego – k. 83v. akt). Obiekcje też ujawniały się na tle ustalenia Sądu I instancji, iż warunki odpoczynku w bazie w Hiszpanii były na takim samym poziomie, jak w bazie w Holandii. Przecież sam pozwany przyznał w odpowiedzi na pozew, iż w bazie w Hiszpanii kierowcy mogli wyłącznie korzystać z sanitariatów, podczas gdy w bazie w Holandii udostępniona im była kuchnia, sanitariaty z prysznicami, pokój telewizyjny i wypoczynkowy (k. 21-22 akt).

Wskazane zagadnienia miały jednak charakter drugoplanowy, gdyż kluczowe dla niniejszej sprawy było to, że powód podczas odbywania podróży służbowych odbywał noclegi w kabinie samochodu. Pozwany co do zasady nie zapewniał bowiem innego noclegu (wyjątki czynił tylko w przypadku awarii samochodu). Ze względu na kluczowe dla niniejszej sprawy znaczenie tej okoliczności, zbędne było wikłanie się w bardziej drobiazgowo rozważania faktyczne.

Wobec oświadczeń składanych przez pozwanego podczas rozprawy apelacyjnej należy tylko wskazać, że powód nie mógł korzystać z noclegu w bazie w Holandii. Wystarczy w tym miejscu jedynie stwierdzić, że pozwany podczas przesłuchania wyraźnie oświadczył, iż nie informował powoda, że istnieje możliwość spania w kantine (k. 167v.-168 akt), zaś powód zeznał, iż nie miał w tym zakresie żadnej wiedzy.

Przechodząc do zagadnień materialnoprawnych wskazać trzeba, że wyjazdy służbowe w okresach wskazanych w kartach pracy powoda za okres od listopada 2010 r. do stycznia 2012 r. niewątpliwie wypełniały podaną w art. 2 pkt 7 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.; dalej jako ustawa o czasie pracy kierowców) definicję podróży służbowych. Poszczególne wyjazdy stanowiły bowiem realizację zadania służbowego polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a (siedziba pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz inne miejsce prowadzenia działalności przez pracodawcę, w szczególności filie, przedstawicielstwa i oddziały), w celu wykonania przewozu drogowego.

Z tego względu powodowi, po myśli art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, przysługiwały należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem zadania służbowego, ustalone na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 k.p. Stosownie do tych przepisów warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania (§ 3). Postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika państwowej lub samorządowej jednostki sfery budżetowej (§ 4). W przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów dotyczących podróży służbowych pracowników państwowej lub samorządowej jednostki sfery budżetowej.

U pozwanego nie obowiązywał układ zbiorowy pracy i regulamin wynagradzania. Umowa o pracę także nie zawierała postanowień dotyczących świadczeń z tytułu podróży służbowych. W konsekwencji prawo powoda do tych świadczeń należało oceniać na podstawie przepisów rozporządzenia z 2002 r.

W tym miejscu po raz kolejny przypomnieć trzeba treść § 9 rozporządzenia z 2002 r. W myśl tego przepisu za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia (ust. 1). W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu (ust. 2). W uzasadnionych przypadkach pracodawca może wyrazić zgodę na zwrot kosztów za nocleg w hotelu, stwierdzonych rachunkiem, w wysokości przekraczającej limit, o którym mowa w ust. 1 (ust. 3). Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg (ust. 4).

Ze wskazanego przepisu jednoznacznie wynikało, że w przypadku, w którym pracodawca nie zapewnił kierowcy bezpłatnego noclegu, to wówczas zobowiązany był do wypłaty ryczałtu w wysokości 25% limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. Jako centralny problemem podczas wykładni tego przepisu jawiła się zatem kwestia, czy odbywanie noclegów w kabinie samochodu może być potraktowane za równoznaczne z zapewnieniem kierowcy bezpłatnego noclegu, a jeżeli tak, to pod jakimi warunkami.

Aktualnie szereg wątpliwości dotyczących interpretacji § 9 rozporządzenia z 2002 r. zostało usuniętych za sprawą uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, M.P.Pr. 2014/10/531-536. W uchwale tej Sąd Najwyższy wyraził zapatrywanie, które Sąd Okręgowy w całości podziela, iż zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r., co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy.

Sąd Najwyższy w motywach uchwały wskazał, że:

- pojęcia „odpowiednie miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg” nie mogą być utożsamiane (zamiennie traktowane), a wręcz odwrotnie - użycie różnych sformułowań w przepisach prawa oznacza, że są to różne pojęcia;
- zasadniczo pracodawca odnosi pojęcie „noclegu” do usługi hotelarskiej (motelowej; pośrednio także do noclegu opłaconego w cenie karty okrętowej lub promowej), o czym świadczy nie tylko zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym (za usługi hotelarskie), ale także wysokość ustalonych limitów;
- usługa hotelarska obejmuje szerszy zakres świadczeń niż tylko udostępnienie „miejsca do spania”, w szczególności możliwość skorzystania z toalety, prysznic, przygotowania gorących napojów itp., a także (ewentualnie) zapewnienie wyżywienia, co powoduje obniżenie diety;
- brak przedstawienia rachunku za usługi hotelarskie oznacza, że pracownik nie korzystał z hotelu; wówczas zwrot kosztów noclegu zostaje ograniczony do 25% limitu stanowiącego ryczałt za koszty realnie ponoszone w czasie podróży, bez korzystania z usług hotelowych;
- istota „ryczałtu” jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu - która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez pracodawcę - pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 października 1998 r., I PKN 392/98, OSNAPiUS 1999/23/745).

Te uwagi doprowadziły Sąd Najwyższy do ogólnego wniosku, że zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06; natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. Taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia.

Pogląd ten został podtrzymany w uchwale Sądu Najwyższego z 7 października 2014 r., I PZP 3/14 (www.sn.pl), w której Sąd Najwyższy, odpowiadając na następujące pytanie prawne: czy możliwym jest uznanie za bezpłatny nocleg w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. odpoczynku nocnego w kabinie samochodu

ciężarowego, jeżeli spełnia on kryteria godziwości? – ponownie wskazał, że **zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpoczynku nocnego w kabinie samochodu ciężarowego podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r.**

Ujmując rzecz innymi słowami, aktualnie za utrwaloną należy uznać wykładnię, iż § 9 rozporządzenia z 2002 r. wyklucza możliwość potraktowania noclegu w kabinie samochodu jako bezpłatnego noclegu, który eliminuje prawo do ryczałtu i to bez względu na standard wyposażenia kabiny. Ponadto nie ma znaczenia, czy kierowca faktycznie korzysta z usługi hotelowej, czy też zadowala się noclegiem w kabinie. Obowiązek wypłaty ryczałtu nie jest uzależniony od tej okoliczności, gdyż aktualizuje się on w przypadku nieprzedłożenia rachunku za nocleg hotelowy w sytuacji niezapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu.

Wracając na grunt przedmiotowej sprawy wskazać trzeba, że oba wymienione warunki uzyskania prawa do ryczałtu zostały przez powoda spełnione. Powód co do zasady nie korzystał z usług hotelowych, gdyż w zdecydowanej większości przypadków odbywał nocleg w kabinie samochodu. Siłą rzeczy nie dysponował zatem rachunkiem hotelowym za poszczególne noclegi. Podsumowując dotychczasowe rozważania wypada zatem stwierdzić, że roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie co do zasady.

Szczegółowe wyliczenie przysługujących powodowi ryczałtów obrazuje poniższa tabela.

<i>Daty podróży</i>	<i>Ilość noclegów</i>	<i>Data wymagalności roszczenia</i>	<i>Oznaczenie tabeli średniego kursu euro</i>	<i>Kurs euro</i>	<i>Łączna kwota ryczałtu*</i>
19.11.-01.12.2010	12	17.12.2010 r.	Tabela nr 245/ A/NBP/2010 z 17.12.2010 r.	3,9837 zł	1.434,13 zł
02.12.2010 06.-12.12.2010 14-20.12.2010	13	11.01.2011 r.	Tabela nr 6/ A/NBP/2011 z 11.01.2011 r.	3,8858 zł	1.515,46 zł
05-16.01.2011 18-26.01.2011	19	11.02.2011 r.	Tabela nr 29/ A/NBP/2011 z 11.02.2011 r.	3,9370 zł	2.244,09 zł
28.01.-01.02.2011	4	23.02.2011 r.	Tabela nr 37/ A/NBP/2011 z 23.02.2011 r.	3,9575 zł	474,90 zł
02.-08.02.2011 10.-18.02.2011 20.-22.02.2011	18	11.03.2011 r.	Tabela nr 49/ A/NBP/2011 z 11.03.2011 r.	4,0316 zł	2.177,06 zł

24.-25.02.2011					
05.-16.03.2011 18.-26.03.2011	19	11.04.2011 r.	Tabela nr 70/ A/NBP/2011 z 11.04.2011 r.	3,9758 zł	2.266,21 zł
28.-31.03.2011	3	02.05.2011 r.	Tabela nr 84/ A/NBP/2011 z 02.05.2011 r.	3,9322 zł	353,90 zł
01.-17.04.2011	17	11.05.2011 r.	Tabela nr 90/ A/NBP/2011 z 11.05.2011 r.	3,9193 zł	1.998,84 zł
27.-30.04.2011	3	24.05.2011 r.	Tabela nr 99/ A/NBP/2011 z 24.05.2011 r.	3,9481 zł	355,33 zł
01.-09.05.2011 11.-23.05.2011	21	11.06.2011 r.	Tabela nr 112/ A/NBP/2011 z 10.06.2011 r.	3,9413 zł	2.483,02 zł
01.-11.06.2011 13.-26.06.2011	23	11.07.2011 r.	Tabela nr 132/ A/NBP/2011 z 11.07.2011 r.	3,9743 zł	2.742,27 zł
28.-30.06.2011	2	25.07.2011 r.	Tabela nr 142/ A/NBP/2011 z 25.07.2011 r.	4,0065 zł	240,39 zł
01.-10.07.2011 12.-23.07.2011	21	11.08.2011 r.	Tabela nr 155/ A/NBP/2011 z 11.08.2011 r.	4,1605 zł	2.621,12 zł
03.-19.08.2011 22.-25.08.2011	19	11.09.2011 r.	Tabela nr 175/ A/NBP/2011 z 09.09.2011 r.	4,3139 zł	2458,92 zł
28-31.08.2011	3	16.09.2011 r.	Tabela nr 180/ A/NBP/2011 z 16.09.2011 r.	4,3462 zł	391,16 zł

01.09.2011 09.-22.09.2011	14	11.10.2011 r.	Tabela nr 197/ A/NBP/2011 z 11.10.2011 r.	4,3410 zł	1823,22 zł
24.-30.09.2011	6	21.10.2011 r.	Tabela nr 205/ A/NBP/2011 z 21.10.2011 r.	4,3960 zł	791,28 zł
01.-06.10.2011 08.-14.10.2011	12	11.11.2011 r.	Tabela nr 218/ A/NBP/2011 z 10.11.2011 r.	4,3807 zł	1.577,05 zł
22.-31.10.2011	10	18.11.2011 r.	Tabela nr 223/ A/NBP/2011 z 18.11.2011 r.	4,4283 zł	1.328,49 zł
01.-03.11.2011 05.-07.11.2011 09.-12.11.2011	7	11.12.2011 r.	Tabela nr 238/ A/NBP/2011 z 09.12.2011 r.	4,5195 zł	949,10 zł
14.-27.11.2011	13	12.12.2011 r.	Tabela nr 239/ A/NBP/2011 z 12.12.2011 r.	4,5255 zł	1.764,94 zł
29.-30.11.2011	1	24.12.2011 r.	Tabela nr 248/ A/NBP/2011 z 23.12.2011 r.	4,4401 zł	133,20 zł
01.-09.12.2011 11.-20.12.2011	18	11.01.2012 r.	Tabela nr 7/ A/NBP/2012 z 11.01.2012 r.	4,4645 zł	2.410,83 zł
09.-15.01.2012 17.-26.01.2012	15	11.02.2012 r.	Tabela nr 29/ A/NBP/2012 z 10.02.2012 r.	4,2048 zł	1.892,16 zł
Łącznie: 293	Łącznie: 36.427,07 zł				

*ilość noclegów x kurs euro x limit		
---	--	--

Konstrukcja wyliczeń przedstawionych w tabeli opierała się na następujących założeniach.

1. Zgodnie z punktami 32 i 109 tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia z 2002 r. kwota limitu na nocleg w przypadku Hiszpanii i Holandii wynosiła 120 euro, a więc kwota ryczałtu, o którym mowa w § 9 ust. 2 wskazanego rozporządzenia wynosiła 30 euro (25% limitu).

2. W myśl § 13 ust. 3 rozporządzenia z 2002 r. rozliczenie kosztów podróży, w tym kosztów noclegu, winno nastąpić w terminie 14 dni od dnia zakończenia podróży, co w ocenie Sądu Okręgowego jednocześnie determinowało termin płatności ryczałtów za noclegi.

3. Oznaczało to, że wymagalność roszczeń o poszczególne ryczałty należało odnosić nie do miesięcy, w których te podróże się odbywały (jak przyjął powód w pozwie, stosując jednocześnie terminy wymagalności wynagrodzenia za pracę), lecz do każdej z podróży oddzielnie przy uwzględnieniu przeznaczonego na rozliczenie kosztów podróży okresu 14 dni.

4. Przeliczenia poszczególnych ryczałtów na walutę polską dokonano na podstawie tabeli kursów średnich NBP według daty wymagalności roszczeń, którą – zgodnie z regułą określoną w punkcie 2 – był następny dzień po upływie terminu rozliczenia z tym zastrzeżeniem, że w przypadku, w którym wskazana w pozwie data wymagalności przypadła wcześniej niż 15 dnia licząc od końcowego terminu podróży, to wówczas przyjmowano wymagalność według reguły wywiedzionej z § 13 ust. 3 rozporządzenia z 2002 r. (np. końcowy termin podróży rozpoczętej w dniu 19 listopada 2010 r. przypadał na 2 grudnia 2010 r., a zatem rozliczenie podróży winno nastąpić do 16 grudnia 2010 r.; w konsekwencji wymagalność roszczenia o ryczałt przypadała na 17 grudnia 2010 r., a więc nieprawidłowe było oznaczenie daty wymagalności na 11 grudnia 2010 r.). Przyznać trzeba, że skutkowało to znacznym skomplikowaniem treści wyroku, lecz przedstawiony zabieg był konieczny z uwagi na wyrażoną w art. 321 k.p.c. zasadę związania żądaniem. Naruszeniem jej byłoby zasądzenie odsetek za okres, w którym roszczenie nie było jeszcze w tzw. fazie kompensacyjnej (przed datą wymagalności).

5. Sąd Okręgowy ustalił ilość noclegów na podstawie kart pracy za okres od listopada 2010 r. do stycznia 2012 r. (k. 9-11 akt). Podał je także weryfikacji w oparciu o raporty aktywności kierowcy (k. 65 akt). Weryfikacja ta pozwoliła na przyjęcie, iż karty pracy stanowią wiarygodny materiał dowodowy w zakresie dat poszczególnych podróży oraz ilości noclegów.

Sąd w tym zakresie rozważał także, czy zachodzi konieczność szczegółowego ustalania, kiedy powód odbywał nocleg w danej dobie. Kwestia ta była prawnie relewantna, albowiem § 9 ust. 2 zd. 2 rozporządzenia z 2002 r. stanowił, że ryczałt nie przysługuje za czas przejazdu. Kierowca miał więc prawo do ryczałtu tylko za nocleg, który odbył się podczas postoju samochodu. Ostatecznie Sąd Okręgowy poprzestał na założeniu, iż na jedną dobę zawsze przypadał co najmniej jeden nocleg (zresztą, z uwagi na wydolność organizmu człowieka, trudno przyjąć, aby było inaczej). Znajdowało to potwierdzenie w raportach aktywności kierowcy, z których wynikało, że w każdej dobie podróży powód korzystał z odpoczynku (symbol), a także z przesłuchania powoda, który zeznał, że postój podczas podróży do Hiszpanii (i z powrotem) z reguły odbywał się już w miejscu docelowym, po 21 godzinach jazdy. Trzygodzinny odpoczynek przypadał więc na okres postoju samochodu. Należało ten czas potraktować jako czas poświęcony na nocleg.

6. Poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenie, iż postój samochodu odbywał się z reguły po 21 godzinach jazdy obligowało do wyeliminowania z obliczeń skrajnych dób poszczególnych podróży służbowych, a to z tej racji, iż z dużą dozą prawdopodobieństwa odpoczynek odbywał się wówczas podczas przejazdu, co eliminowało, zgodnie z wcześniejszymi wyjaśnieniami, prawo do ryczałtów za noclegi.

7. Wyjątek w zakresie badania konkretnych godzin noclegu uczyniono tylko w przypadku przełomów miesięcy (np. noc z 31 stycznia na 1 lutego 2011 r.). Dany nocleg Sąd Okręgowy rozliczał ustalając, kiedy powód rzeczywiście korzystał z noclegu. Oczywiście można było w tym zakresie kierować się tylko przypuszczeniami, albowiem nawet długi okres odpoczynku w danej dobie nie oznaczał przecież automatycznie noclegu.

8. Wyjaśnić też trzeba, że nie należało pojęcia noclegu wiązać z porą nocną w tym sensie, że nocleg w rozumieniu § 9 rozporządzenia z 2002 r. mógł odbywać się tylko w nocy. Taką regulację przewidywał § 7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. nr 236, poz. 1990 ze zm.). W myśl tego przepisu ryczałt za nocleg przysługiwał wówczas, gdy nocleg trwał co najmniej 6 godzin pomiędzy godzinami 21 i 7. W rozporządzeniu z 2002 r. nie występował odpowiednik tego przepisu, co oznaczało, zdaniem Sądu Okręgowego, iż celem ustawodawcy było kompensowanie noclegów ryczałtem bez względu na porę, w której w rzeczywistości do niego doszło. Taka regulacja prawna noclegu wynikała ze specyfiki zagranicznych podróży służbowych, które często, głównie z uwagi na znaczne odległości, odbywają się w nocy.

Warto także zauważyć, że w art. 2 pkt 6 a ustawy o czasie pracy kierowców również została zamieszczona definicja pory nocnej. W myśl tego przepisu pora nocna obejmuje okres czterech godzin pomiędzy godziną 00⁰⁰ i godziną 07⁰⁰, lecz jednocześnie przepis ten odnosił wskazaną definicję wyłącznie do celów ustalania czasu pracy, a więc nie mogła ona być stosowana w zakresie świadczeń przysługujących pracownikowi na podstawie przepisów rozporządzenia z 2002 r.

Powodowi przysługiwały ryczałty za 293 noclegi, a zatem na jego rzecz zasądzeniu podlegała, w oparciu o § 9 ust. 2 rozporządzenia z 2002 r., łącznie kwota 36.427,07 zł. W tym zakresie apelacja została więc uwzględniona w sposób skutkujący zmianą zaskarżonego wyroku (art. 386 § 1 k.p.c.).

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. w związku z art. 300 k.p. Zasady ustalania dat wymagalności poszczególnych roszczeń zostały przedstawione wcześniej, a konkretne daty i kwoty roszczeń odsetkowych zaprezentowano w tabeli.

W pozostałym zakresie powództwa główne i odsetkowe podlegały oddaleniu (na podstawie wskazanych przepisów stosowanych a contrario). W tej części apelacja powoda, na podstawie art. 385 k.p.c., również zasługiwała na oddalenie (punkt II sentencji wyroku).

Z uwagi na to, że powód wygrał sprawę w 89,87%, Sąd orzekając o kosztach należnych za I instancję zastosował przepis art. 100 zd. 1 k.p.c. dokonując ich stosunkowego rozdzielnia. Na tej podstawie należało zasądzić na rzecz powoda tytułem kosztów procesu za I instancję kwotę 1.435,32 zł (89,87% z kwoty 1.800,00 zł ustalonej na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu; Dz. U. z 2013 r., poz. 461 po odjęciu kosztów należnych pozwanemu – punkt I.4. sentencji wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego należnych za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z 28 września 2002 r. (punkt III sentencji wyroku). Koszty te odpowiadały połowie kwoty należnej z tego tytułu za I instancję. Do tej kwoty dodano kwotę 30,00 zł uiszczoną przez powoda tytułem opłaty od apelacji.

Sąd nakazał pobranie od pozwanego kwoty 1.821,35 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, a także kwotę 772,68 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (punkt I.2. sentencji wyroku).

Pierwsze ze wskazanych rozstrzygnięć miało oparcie w art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025; dalej jako ustawa o kosztach sądowych), który stanowi, że kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy,

przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Przepis ten, ze względu na fakt zwolnienia pracownika od powinności zapłaty kosztów sądowych w przypadku wniesienia przez niego powództwa w sprawie z zakresu prawa pracy, której wartość przedmiotu sporu nie przewyższa kwoty 50 000 zł (art. 96 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych) znajdował zastosowanie także w przedmiotowej sprawie. Z uwagi na to, że pozwany przegrał sprawę w znaczącej części, pobraniu od niego podlegała, stosowanie do wysokości tej części, kwota 1.821,35 zł tytułem opłaty, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Gdy chodzi zaś o orzeczenie dotyczące wydatków, stosownie do art. 97 ustawy o kosztach sądowych w toku postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy o roszczenia pracownika wydatki obciążające pracownika ponosi tymczasowo Skarb Państwa. Sąd pracy w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji rozstrzyga o tych wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113, z tym że obciążenie pracownika tymi wydatkami może nastąpić w wypadkach szczególnie uzasadnionych.

Łącznie Skarb Państwa wydatkował tymczasowo na pokrycie kosztów opinii biegłego kwotę 859,78 zł (postanowienie z 30 grudnia 2013 r. – 769,69 zł i postanowienie z 4 marca 2014 r. – 90,09 zł). W konsekwencji pozwany jest zobowiązany do uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa tytułem wydatków poniesionych tymczasowo w toku postępowania kwoty 772,68 zł (89,87% z 859,78 zł).

Ze względu na zmianę wyroku w sposób skutkujący uwzględnieniem znaczącej części powództwa, na oddalenie zasługiwało zażalenie pozwanego w przedmiocie zwolnienia powoda od ponoszenia kosztów procesu (punkt IV sentencji wyroku). W tym zakresie Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c.

/-/SSO Wiesława Spychała /-/SSO Danuta Jarosz-Czarcińska /-/SSR del. Andrzej Kurzych